

Prošnja.

V umetnostnem ožiru nam je naša domovina — tuja. Do sedaj nimamo še nikakega življenjepisa naših umetnikov prejšnjih vekov, bodisi slikarjev, bodisi kiparjev; le o najnovejših vemo nekoliko več. Ali naj tičimo vedno v tej temi? Ali se ne spodobi, da preiščemo svojo lepo domovino tudi na tem polju?

Prav vljudno torej prosimo, naj slovenski razumniki pomagajo, da se razlije več luči na to stroko.

Največ umetnin, slik in kipov nahajamo po cerkvah, gradovih in v zasebnih zbirkah, redkeje po zasebnih hišah.

Prijatelji naj nam blagovoljno sporočé o slikah:

čegave so, letnico, velikost, predmet, ki ga uprižarjajo, kako so ohranjene, so-li slikane al fresco, z oljnatimi ali tempera-barvami, na platno, steklo, les, baker ali na drugo podlago?

o kipih ali sploh o kiparskih izdelkih podobno kakor pri slikah, namreč: velikost, obliko, čegavo delo, bodisi zažnamovano, bodisi po izročilu, kako je delo ohranjeno, iz kakega materiala, sploh kar se dá povedati o teh umetninah.

Kjer je možno, naj nam pošljejo tudi fotografije dotičnih umetnin.

Takisto nam omogočijo sestaviti kolikor toliko natančno umetnostno zgodovino slovenskih pokrajin.

Contieri, Robba, Mislej, Jelovšek, Mencinger, Kremser-Schmidt, Herrlein nam ne bodo samo znana imena, ampak tudi znani možje, katerih dela bomo umeli natančneje prepoznati in občudovati.

Hvaležni smo za vsako pojasnilo. Uredništvo bo doneske izročalo strokovnjakom in jih v kritičnih spisih objavljalo. Upamo obilnih prispevkov.

Uredništvo.

Socijalni pomenki.

(Dalje.)

Gerard Winstanley, katerega malo poznano utopijo smo v tem sestavku podali svojim bralcem, boleha za isto boleznijo kakor socijalna demokracija naših dnij. Z istimi glavnimi publicami bñje svoj boj kakor socijalistični agitatorji v sedanjem času. Brez vsake npravne podlage izkuša postaviti gospodarski red v družbi.

The Law of Freedom — Zakon slobode — se je kmaľu pozabil; misli v njem izražene so prešle kot prazne sanje. Zanimive so pa vendar le, ker nam pričajo, kako stara so tista zdravila, katera nam sedaj socijalna demokracija ponuja v družabno zboljšanje. Prepričujejo nas, da se obnavljajo vedno stare zmote v novih oblikah v boju zoper večne resnice. Zmotam naših dnij se s tem jemlje sijaj izvirnosti in zraven tudi velik del njihove privlačne sile.

(Vzroki angleških ločin. Kvêkovci, njihov družboslovni pomen. John Bellers. Plockboy.)

Angleška verska prekucija je uničila stalna načela, ki jih podaje katoliška cerkev. Brez zakonite oblasti so se šopirili anglikanski pastori na škodo ubogega ljudstva in so skrbeli le za to, da so si ohranili mastne službe. S tem so napravili ogromen verski propad v celi družbi. Videli smo že pri levelovcih in njihovih pristaših, da niso imeli skoro nobenega verskega načela več. Takih pojavov opažamo sredi sedem-

najstega veka zeló mnogo po vsem Angleškem. Politični neredi so pospeševali versko brezbržnost in iz nje se razvijajoče popolno brezboštvo.

Zato se nam ni čuditi, da srečamo v tem času več mož, ki so iz notranje potrebe iskali na verskem polju resnice. Ker je niso mogli najti v tedanjih zmedenih razmerah pri njenem jedinem vrelcu, so zašli v zmote in so jeli ustanavljati svoje sanjarske verske družbe.

Tak mož je bil n. pr. lesterski črevljár Jurij Fox († 1691), začetnik kvêkovcev.¹⁾ Njegov nauk nas tu ne zanima, razven v kolikor je družabnega pomena. Kvêkovstvo ne pozna tako rekoč nobene oblasti, zmetuje vojsko in vsak silovit upor. Ravno ta nauk je rodil nebrojno muk kvêkovcem. Ob tem so se izkazali neustrašljive junake in s tem so si ravno pridobili tudi med levelovci prijatelje, dasi sta si bili obe stranki v verskem ožiru popolnoma nasprotni. Sam Lilburne je koncem svojega življenja zašel med kvêkovce in pri njegovem pogrebu je bilo teh zbranih več nego njegovih levelovcev.

Kvêkovci se ne morejo šteti med prave komunistične stranke. Toda po pravici jih omenjamo v zgodovini komunističnih poskusov, ker so zlasti izprva zeló bogato skrbeli za svoje siromake. Imovitejši udje so žrtvovali velike vsote ubogim sobratom v pomoč. V tem mislu imamo torej vendar-le nekaj komunizem med-

¹⁾ Quakers — Tresočí se: Fox je namreč vedno trdil, da je božja beseda pretresljiva.